

คู่มือ

การใช้ห้องปฏิบัติการและเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์

ห้องปฏิบัติการกลาง คณะวิทยาศาสตร์

คำนำ

คำนำ

คู่มือการใช้ห้องปฏิบัติการและเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการกลาง คณะวิทยาศาสตร์จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ให้นักศึกษา นักวิจัย และผู้ที่เกี่ยวข้อง มีความรู้พื้นฐาน ตลอดจนทราบถึงแนวปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ห้องปฏิบัติการและเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ นักศึกษา นักวิจัย และผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ถูกต้องและปลอดภัย

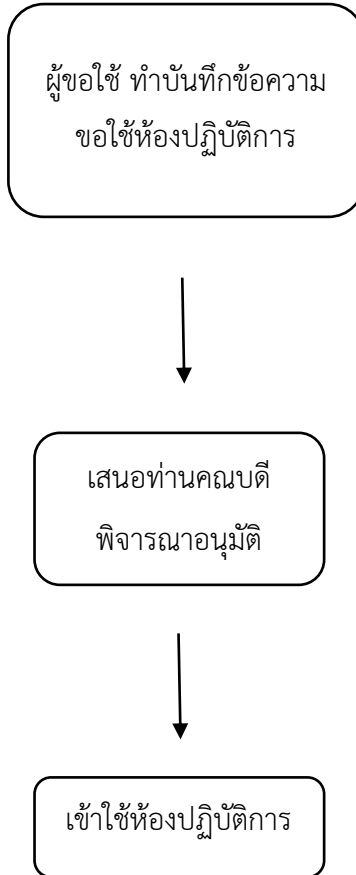
ห้องปฏิบัติการกลางฯ ได้จัดทำคู่มือขึ้นเป็นฉบับแรก หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานภายในห้องปฏิบัติการของนักศึกษา นักวิจัย และผู้เกี่ยวข้องในการทำปฏิบัติการ ให้สามารถดำเนินการได้อย่างบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณผู้บริหารคณะวิทยาศาสตร์ทุกท่านที่ให้ ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว และผลักดันให้เกิดแนวปฏิบัติด้านความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ และขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ให้ความร่วมมือ และช่วยเหลือให้การจัดทำคู่มือฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ห้องปฏิบัติการกลาง คณะวิทยาศาสตร์

ขั้นตอนการขอใช้ห้องปฏิบัติการ

ขั้นตอนการขอใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์

ผู้ใช้ใช้เช็คตารางการใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์
ที่ เว็บไซต์ <https://sci.udru.ac.th/sis/>

ทำการจองขอใช้เครื่องมือ โดยกรอกข้อมูลขอใช้
เครื่องมือวิทยาศาสตร์ ผ่านระบบออนไลน์
ที่ เว็บไซต์ <https://sci.udru.ac.th/sis/>

ระบบอนุมัติการใช้งาน
ตอบกลับทางอีเมล

ใช้งานเครื่องมือวิทยาศาสตร์
ตามวันเวลาที่จองใช้ไว้

ใช้งานเครื่องมือ ตามวัน เวลาที่ลงบันทึกไว้
ลง log book ตรวจสอบความเรียบร้อย
หลังการใช้งาน

ขั้นตอนการขอใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์ ในระบบสารสนเทศ

1. เข้าสู่หน้าหลักระบบเครื่องมือกลาง เว็บไซต์ <https://sci.udru.ac.th/sis/>

2. ลงทะเบียนเข้าใช้งานระบบ (ในครั้งแรก)

3. กรอกข้อมูลลงทะเบียนให้ครบถ้วน และกดบันทึกข้อมูล

4. เข้าสู่ระบบใช้งาน

ลงทะเบียนนักศึกษา

ข้อมูลลงทะเบียน ← คลิกเพื่อเข้าสู่ระบบ

UserName *
 0% Too Short

ชื่อ-นามสกุล *

อีเมล * **เบอร์โทรศัพท์ ***

สาขา *

อัปโหลดใบอบรม *
 ยกเลิก เลือกไฟล์

ฉันไม่ใช่โปรแกรมอัตโนมัติ

บันทึก

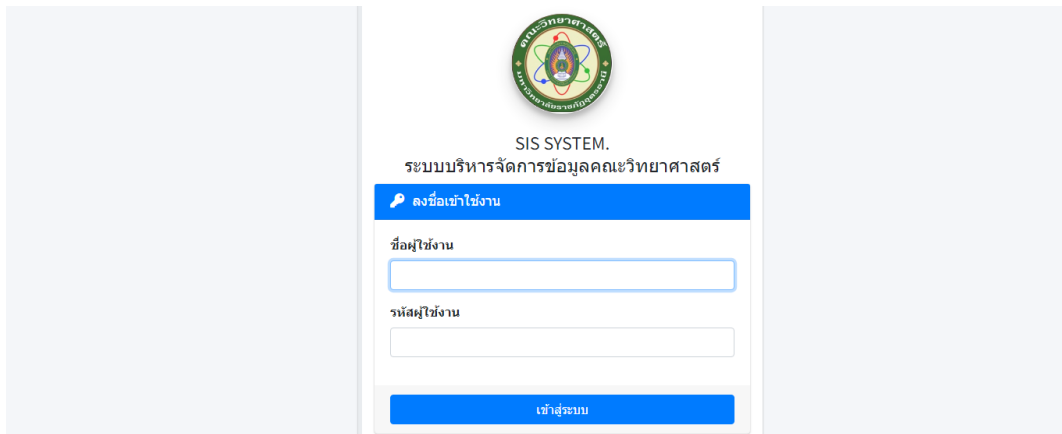
SCIENCE INFORMATION SYSTEM

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

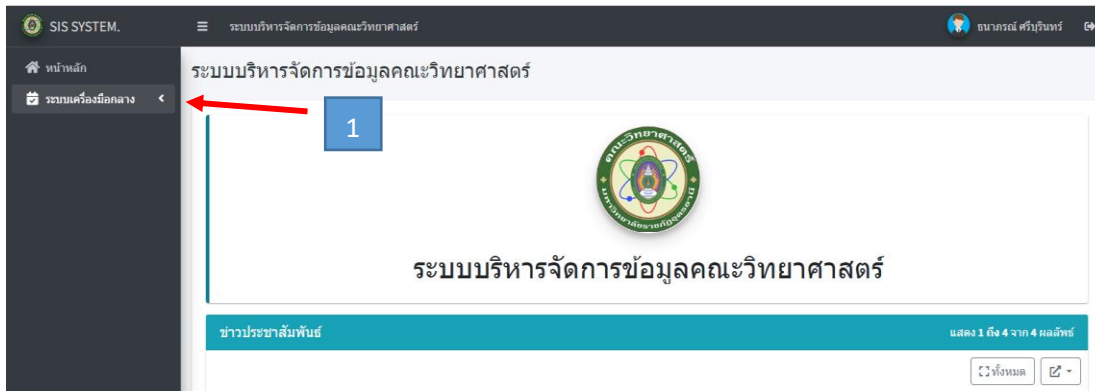
ระบบงาน

 ระบบงานสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์
จองรถ/จองห้อง/ครูพิเศษ/วิสต/เครื่องมือกลาง

5. ลงชื่อผู้ใช้งานและรหัสผ่าน คลิกเข้าสู่ระบบ

6. คลิกแท็บเมนูระบบเครื่องมือกลาง เพื่อเข้าสู่ระบบ

หน้าหลัก

- ระบบเครื่องมือกลาง
 - ปฏิทินจองเครื่องมือ
 - รายชื่อเครื่องมือกลาง
 - ขอใช้เครื่องมือกลาง
 - ทีม/คืน อุปกรณ์
 - เช็ควิสิตสิ้นเปลือง/น้ำกลั่น

ระบบบริหารจัดการข้อมูลคณะวิทยาศาสตร์

ระบบบริหารจัดการข้อมูลคณะวิทยาศาสตร์

ข่าวประชาสัมพันธ์ แสดง 1 ถึง 4 จาก 4 ผลลัพธ์

หน้าหลัก

- ระบบเครื่องมือกลาง
 - ปฏิทินจองเครื่องมือ
 - รายชื่อเครื่องมือกลาง
 - ขอใช้เครื่องมือกลาง
 - ทีม/คืน อุปกรณ์
 - เช็ควิสิตสิ้นเปลือง/น้ำกลั่น

จัดการขอใช้เครื่องมือห้องปฏิบัติการกลาง

[+ เพิ่มข้อมูล](#)

รายการ แสดง 1 ถึง 1 จาก 1 ผลลัพธ์

#	วันที่บันทึกข้อมูล	เลขที่ในระบบ	สาขาหรือหน่วยงาน	ชื่อผู้ใช้งาน	สถานะ	จัดการ

กรอกข้อมูลรายละเอียดให้ครบถ้วน

หน้าหลัก

- ระบบเครื่องมือกลาง
 - ปฏิทินจองเครื่องมือ
 - รายชื่อเครื่องมือกลาง
 - ขอใช้เครื่องมือกลาง
 - ทีม/คืน อุปกรณ์
 - เช็ควิสิตสิ้นเปลือง/น้ำกลั่น

บันทึก

รายการขอใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์

ชื่อผู้ใช้งาน: ธานีกร ศรีรินทร์ | โทรศัพท์: 098-202-3949 | อาจารย์/นักศึกษา/ประชาชน: นักศึกษา

ประเภทงานวิจัย: select..

ชื่องานวิจัย:

การได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัย: ได้/ไม่ได้รับทุน * | ชื่อแหล่งทุนสนับสนุน: select..

ประเภททุน: select.. | จำนวนเงินทุนที่ได้รับการสนับสนุน:

อาจารย์ที่ปรึกษา/ผู้รับผิดชอบงานวิจัย:

แสดง 1 ถึง 1 จาก 1 ผลลัพธ์

จัดการ

ยกเลิก

7. กดบันทึกข้อมูล รอระบบอนุมัติตอบกลับทางอีเมล

ระเบียบและข้อปฏิบัติ การใช้เครื่องมือกลาง/ห้องปฏิบัติการกลาง คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (สำหรับบุคลากรภายใน)

กฎระเบียบและข้อปฏิบัติ การใช้เครื่องมือกลาง/ห้องปฏิบัติการกลาง คณะวิทยาศาสตร์ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นข้อควรปฏิบัติในภาพรวม ที่ผู้ขอใช้บริการสำหรับการทำงานวิจัย โครงการต่างๆ เพื่อรับทราบและยอมรับข้อตกลง ทั้งนี้เพื่อให้ทุกคนปฏิบัติเป็นไปตามหลักเกณฑ์เดียวกัน ป้องกันการผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้จากการใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ ช่วยให้ทำงานได้สะดวกเป็นขั้นตอน มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ง่ายต่อการติดตามและตรวจสอบ

1. การติดต่อเพื่อขอใช้บริการ

- 1.1 ติดต่อเจ้าหน้าที่เพื่อขอใช้บริการได้ที่ อาคาร Sc.B 1 ชั้น 3 (Sc.B 1308) ห้องเครื่องมือกลาง 4
- 1.2 อ่านระเบียบและข้อปฏิบัติการใช้เครื่องมือกลาง/ห้องปฏิบัติการกลางพร้อมปฏิบัติตามข้อตกลงต่างๆ ของทางห้องปฏิบัติการ
- 1.3 เลือกใช้ “แบบฟอร์ม” ให้ถูกต้อง และกรอกรายละเอียดให้ครบถ้วนและชัดเจน ขอแบบฟอร์มได้ที่เจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการกลาง ซึ่งมีแบบฟอร์มดังต่อไปนี้
 - ก. แบบฟอร์มการขอใช้เครื่องมือและห้องปฏิบัติการเพื่องานวิจัยสำหรับบุคลากรภายใน (SCL.1)
 - ข. แบบฟอร์มรับรองความรับผิดชอบในการขอใช้เครื่องมือด้วยตนเอง (SCL.2)
 - ค. แบบฟอร์มการขอใช้เครื่องมือวิเคราะห์และห้องปฏิบัติการเพื่องานวิจัย สำหรับบุคลากรภายนอก (SCL.3)
 - ง. แบบฟอร์มการขอใช้ลิคเกอริ์ในห้องปฏิบัติการกลาง (SCL.4)
- 1.4 ส่งแบบฟอร์มที่ถูกต้องและสมบูรณ์ ให้กับเจ้าหน้าที่ ห้องเครื่องมือกลาง 4 (Sc.B 1308)

2. ระเบียบและข้อปฏิบัติการใช้ห้องเครื่องมือกลาง/ห้องปฏิบัติการกลาง

- 2.1 นักศึกษาที่ขอใช้เครื่องมือกลาง/ห้องปฏิบัติการกลาง อย่างต่อเนื่องเป็นเวลาติดต่อกัน 2 สัปดาห์ขึ้นไป ต้องผ่านการสอบวัดความรู้พื้นฐานด้านความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ ผู้ที่ผ่านการทดสอบจะได้ safety card เพื่อนำไปยื่นประกอบการขออนุญาตใช้ห้องเครื่องมือกลาง/ห้องปฏิบัติการกลาง
- 2.2 ห้องเครื่องมือกลาง เปิดให้ใช้บริการในวันทำการ จันทร์-ศุกร์ เวลา 08.30-16.00 น ห้องปฏิบัติการกลาง เปิดให้ใช้บริการในวันทำการในช่วงเวลาที่ไม่มีการจัดการเรียนการสอน

2.3 ในกรณีการขอใช้เครื่องมือกลาง/ห้องปฏิบัติการกลางนอกเวลาราชการ (จันทร์-ศุกร์ ตั้งแต่เวลา 16.30 น.เป็นต้นไป เสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์) ต้องอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.4 ห้ามสูบบุหรี่ ห้ามนำอาหาร เครื่องดื่ม และเครื่องใช้ส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวข้องเข้ามาภายในห้อง รวมทั้งห้ามรับประทานอาหารและเครื่องดื่มภายในห้องปฏิบัติการโดยเด็ดขาด

2.5 แต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย สวมเสื้อกาวน์และรองเท้าน้ำหุ้มส้นทุกครั้งปฏิบัติงานในห้องเครื่องมือกลาง/ห้องปฏิบัติการกลาง

2.6 ห้ามทำการเคลื่อนย้ายเครื่องมือและอุปกรณ์จากตำแหน่งที่กำหนดไว้โดยพลการ หากจำเป็นต้องเคลื่อนย้ายให้แจ้งเจ้าหน้าที่หรือผู้ดูแลเครื่องมือและอุปกรณ์นั้นๆ ก่อนดำเนินการ

2.7 เมื่อเกิดอุบัติเหตุหรือปัญหาเกี่ยวกับเครื่องมือ ต้องแจ้งเจ้าหน้าที่และอาจารย์ที่ปรึกษาให้ทราบทันที

2.8 รับผิดชอบต่อดูแลความเรียบร้อยในการเปิด-ปิด ประตู หน้าต่าง สวิตซ์อุปกรณ์ไฟฟ้า รวมทั้งทำความสะอาด เครื่องมือ โต๊ะ บริเวณที่ใช้งาน หลังใช้งานเสร็จให้มีสภาพเรียบร้อยพร้อมใช้งานต่อไป

2.9 ห้ามเก็บวัสดุอุปกรณ์หรือของใช้ส่วนตัวไว้ในห้องเครื่องมือกลาง/ห้องปฏิบัติการกลาง หากเกิดความเสียหายหรือสูญหายจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น

2.10 ลงบันทึกในสมุดบันทึกการใช้งานเครื่องมือ (Log Book) ทุกครั้ง

2.11 หากเกิดความเสียหายต่อเครื่องมือ อุปกรณ์และห้องปฏิบัติการ โดยพิจารณาแล้วว่าเป็นเหตุเนื่องมาจากความประมาทเลินเล่อ ผู้ขอใช้บริการต้องรับผิดชอบค่าเสียหายตามที่เกิดขึ้นจริง

2.12 นักศึกษาที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบของห้องปฏิบัติการหรือไม่เชื่อฟังคำสั่งเตือนของเจ้าหน้าที่ดูแลห้องปฏิบัติการจะถูกรายงานไปยังอาจารย์ประจำวิชา/อาจารย์ที่ปรึกษา และงดให้บริการห้องปฏิบัติการเป็นเวลา 1 สัปดาห์

2.13 การทำการทดลองกับสารที่ทำให้เกิดก๊าซ กลิ่น คว้น ไอกรด ต้องทำในตู้ดูดควัน ห้ามทิ้งของเหลว หรือสารเคมีที่เป็นอันตราย รวมทั้งเศษขยะต่างๆ ลงในอ่างน้ำสำหรับล้างเครื่องแก้วโดยเด็ดขาดให้ทิ้งในที่จัดเตรียมไว้ให้เท่านั้น

3. ขั้นตอนในการขอใช้เครื่องมือกลาง

3.1 ตรวจสอบสถานะความพร้อมในการใช้งานของเครื่องมือก่อนทำบันทึกข้อความขออนุญาต

3.2 ทำบันทึกข้อความขออนุญาตขอใช้เครื่องมือกลางจากต้นสังกัดถึง คณบดีคณะวิทยาศาสตร์ พร้อมทั้งระบุเครื่องมือวิทยาศาสตร์ที่ต้องการขอใช้รวมทั้งวันและเวลาที่ต้องการใช้งานที่ชัดเจน

3.3 กรอกแบบฟอร์ม SCL.1 และ SCL.2 พร้อมแนบสำเนาบันทึกข้อความที่ได้รับการอนุมัติยื่นเอกสารกับเจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการกลาง ที่ห้องเครื่องมือกลาง 4 คณะวิทยาศาสตร์ (ห้อง Sc.B 1308)

3.4 ติดต่อเจ้าหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเครื่องมือ เพื่อแจ้งวัน เวลา และจองคิวก่อนใช้เครื่องมือ โดยแจ้งล่วงหน้าอย่างน้อย 3 วัน

3.5 ติดต่อขอใช้เครื่องมือตามวัน เวลาที่จองไว้ หากผู้ขอใช้เครื่องมือไม่สามารถมาใช้บริการได้ตามวันเวลาที่จอง โปรดแจ้งให้ผู้รับผิดชอบทราบโดยเร็วที่สุด

3.6 หลังการใช้เครื่องมือทุกครั้งให้บันทึกรายละเอียดการใช้เครื่องมือให้ครบถ้วนสมบูรณ์ในสมุดบันทึกการใช้เครื่อง (Log Book) พร้อมตรวจสอบความเรียบร้อย ทำความสะอาดเครื่องมือและบริเวณที่ใช้งานให้เรียบร้อย

หมายเหตุ

** ห้องเครื่องมือกลางเปิดให้บริการวันทำการ จันทร์-ศุกร์ เวลา 08.30-16.00 น. โดยต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ก่อนทุกครั้ง เพื่อทำการเปิดห้องและเปิดเครื่องมือเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนใช้งาน

** ในกรณีการขอใช้ห้องเครื่องมือนอกเวลาทำการ ต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเครื่องมือล่วงหน้าอย่างน้อย 1 วัน (แจ้งเป็นครั้งๆไป) ซึ่งต้องอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

4. ข้อปฏิบัติในการยืม-คืนวัสดุและอุปกรณ์วิทยาศาสตร์

4.1 การยืม

4.1.1 ในการยืมวัสดุ-อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ ให้เขียนรายละเอียดลงในสมุดการยืมวัสดุอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ ที่ห้องพักเจ้าหน้าที่ ชั้น 4 (Sc.B 1406)

4.1.2 ตรวจสอบความถูกต้องของรายการ จำนวน และสภาพของวัสดุอุปกรณ์ที่ขอยืมก่อนนำไปใช้ทุกครั้ง หากพบว่าชำรุดเสียหายหรือมีจำนวนไม่ครบให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่ทันที โดยทางห้องปฏิบัติการกลาง จะไม่รับผิดชอบภายหลังจากการเบิกวัสดุ-อุปกรณ์ไปแล้ว

4.1.3 ระยะเวลาในการยืม ครั้งละไม่เกิน 1 สัปดาห์ กรณีที่ต้องการต่อเวลาในการยืม สามารถแจ้งต่อเวลากับเจ้าหน้าที่ที่ดูแล ทั้งนี้ต้องดำเนินการก่อนวันครบกำหนดคืน

4.1.4 กรณีที่อุปกรณ์บางอย่างมีจำนวนจำกัดหรือได้ใช้ในการจัดการเรียนการสอน จะให้ยืมได้ในจำนวนที่จำกัด โดยพิจารณาตามความเหมาะสม

4.2 การคืน

4.2.1 แจ้งคืนวัสดุ-อุปกรณ์ ห้องพักเจ้าหน้าที่ ชั้น 4 (Sc.B 1406) และให้เจ้าหน้าที่ลงลายมือชื่อรับทราบการคืนทุกครั้ง

4.2.2 วัสดุ-อุปกรณ์ที่นำมาคืน ต้องทำความสะอาดให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน

4.2.3 กรณีที่วัสดุ-อุปกรณ์ ชำรุดเสียหาย ต้องรับผิดชอบและชำระค่าเสียหายตามราคาของอุปกรณ์นั้นๆ หรือตามที่ทางคณะฯ กำหนด

5. ข้อปฏิบัติในการเบิก/ยืมสารเคมี

5.1 ติดต่อตรวจสอบรายการสารเคมีกับเจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการ ห้องเครื่องมือกลาง 4 (ห้อง Sc.B 1308)

5.2 ทางคณะวิทย์ฯ จะให้ความอนุเคราะห์ กรณีที่ใช้สารในปริมาณไม่มากเกินไป ถ้าใช้สารในปริมาณที่มาก ให้ลงรายละเอียดเป็นการยืมใช้งานและจะต้องมีการคืนตามจำนวนที่ยืมไป

5.3 การเบิกสารเคมี ให้เขียนรายละเอียดลงในสมุดบันทึกการเบิกจ่ายสารเคมี ที่ห้องพักเจ้าหน้าที่ ชั้น 4 (ห้อง Sc.B 1406)

5.4 กรณีการยืม-คืนสารเคมี ติดต่อลงชื่อยืม-คืนกับเจ้าหน้าที่ ห้องเครื่องมือกลาง 4 (ห้อง Sc.B 1308)

6. ข้อปฏิบัติในการขอใช้ลิคเกอร์ ตามห้องปฏิบัติการ

6.1 แจ้งความประสงค์ขอใช้ลิคเกอร์ที่ห้องเครื่องมือกลาง 4 (ห้อง Sc.B 1308)

6.2 เมื่อสิ้นสุดจากการทำงานวิจัยแล้ว ผู้ขอใช้บริการจะต้องคืนกุญแจลิคเกอร์ ตรวจสอบและนำตัวอย่างการทดลอง อุปกรณ์ต่างๆ ออกจากตู้ลิคเกอร์ พร้อมทั้งทำความสะอาด บริเวณโต๊ะ ตู้ลิคเกอร์ ที่ใช้ทำงานวิจัยให้เรียบร้อย

6.3 ห้ามนำกุญแจลิคเกอร์ไปทำการปืมเอง หรือนำไปให้ผู้อื่นยืมใช้ต่อโดยเด็ดขาด หากพบการทำผิดกฎระเบียบ จะพิจารณาตัดสิทธิ์ในการขอใช้ลิคเกอร์ของผู้ใช้บริการและผู้ยืมต่อ เป็นระยะเวลา 1 ภาคการศึกษา

7. ข้อปฏิบัติในการขอเบิก น้ำกลั่น /น้ำกรอง RO /น้ำ DI

7.1 ติดต่อขอเบื่อน้ำกลั่น /น้ำกรอง RO /น้ำ DI กับเจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการ ที่ห้องเครื่องมือกลาง 4 (ห้อง Sc.B.1308)

น้ำกลั่น ติดต่อล่วงหน้าอย่างน้อย 5 วัน

น้ำกรอง RO ติดต่อล่วงหน้าอย่างน้อย 3 วัน

น้ำ DI ติดต่อใช้เครื่องผลิตน้ำ DI ล่วงหน้าอย่างน้อย 1 วัน

7.2 เขียนแบบฟอร์มการเบื่อน้ำกลั่น /น้ำกรอง RO /น้ำ DI ในวันที่มารับที่ห้องเครื่องมือกลาง 4 (ห้อง Sc.B 1308)

หมายเหตุ

** เบื่อน้ำกลั่นได้ครั้งละไม่เกิน 1 ถัง (20 ลิตร)

** จัดเตรียมถังบรรจุน้ำมาเอง

**แบบฟอร์มการขอใช้เครื่องมือวิเคราะห์และห้องปฏิบัติการเพื่องานวิจัย
ห้องปฏิบัติการกลาง คณะวิทยาศาสตร์
(สำหรับบุคลากรภายใน มรภ.อุตรธานี)**

ส่วนที่ 1 : สำหรับผู้ขอใช้บริการ

ชื่อผู้ขอใช้บริการ..... อาจารย์/บุคลากร นักศึกษา อื่น ๆ

สาขาวิชา/หลักสูตร..... คณะ/หน่วยงาน.....

โทรศัพท์ : E-mail address :

ประเภทงานวิจัย : งานวิจัยระดับปริญญาตรี ปัญหาพิเศษ วิทยานิพนธ์ อื่นๆ

ชื่องานวิจัย :

การได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัย ไม่ได้รับ
 ได้รับ ชื่อ/แหล่งทุนสนับสนุน.....

อาจารย์ที่ปรึกษา/ผู้รับผิดชอบงานวิจัย :

สาขาวิชา/หลักสูตร..... คณะ/หน่วยงาน.....

โทรศัพท์ : E-mail address:

รายการเครื่องมือ/อุปกรณ์ที่ขอใช้บริการมีดังนี้ :

	รายการเครื่องมือ	ระยะเวลาการขอใช้บริการ (วัน เดือน ปี)		หมายเหตุ
		เริ่มต้น	สิ้นสุด	
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				

ข้าพเจ้าได้รับทราบระเบียบและข้อปฏิบัติของห้องปฏิบัติการกลาง การขอใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์แล้ว และยินดีปฏิบัติตามทุกประการ
พร้อมทั้งยินดีจะรับผิดชอบต่อความเสียหายต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำของนักศึกษา/ผู้ร่วมโครงการวิจัยของข้าพเจ้าในทุกกรณี
ลงชื่อ.....ผู้ขอใช้บริการ..... ลงชื่อ.....อาจารย์ที่ปรึกษา/ผู้รับผิดชอบงานวิจัย.....
(.....) (.....)
...../...../.....

ส่วนที่ 2 : สำหรับคณะกรรมการดำเนินงานห้องปฏิบัติการกลาง

เห็นควรอนุญาต
 ไม่เห็นควรอนุญาต เนื่องจาก.....

ลงชื่อ.....กรรมการดำเนินงานฯ..... ลงชื่อ.....กรรมการดำเนินงานฯ.....
(.....) (.....)
...../...../.....

ใบรับรองความรับผิดชอบในการขอใช้เครื่องมือด้วยตนเอง
ห้องปฏิบัติการกลาง คณะวิทยาศาสตร์
(สำหรับบุคลากรภายใน มรภ.อุตรธานี)

ส่วนที่ 1 : สำหรับผู้ขอใช้บริการ

> ชื่อผู้ขอใช้บริการ..... อาจารย์/บุคลากร นักศึกษา อื่น ๆ
สาขาวิชา/หลักสูตร..... คณะ/หน่วยงาน.....
โทรศัพท์ : E-mail address :

> มีความประสงค์ขอใช้เครื่อง

> วัตถุประสงค์ งานวิจัยระดับปริญญาตรี ปัญหาพิเศษ วิทยานิพนธ์ อื่นๆ

> ชื่องานวิจัย :

> ระยะเวลาที่คาดว่าจะขอใช้เครื่องมือ :

เริ่มวันที่ : ถึงวันที่ :

> จำนวนครั้งที่คาดว่าจะใช้เครื่องมือ ครั้ง

> ข้าพเจ้าจะเป็นสมาชิกเครื่องมือด้วยตนเองทุกครั้ง

ข้าพเจ้าติดต่อให้ นาย/นาง/นางสาว..... ซึ่งเป็น..... สมาชิกเครื่องมือวิจัยนี้ และ
จะรับผิดชอบบุคคลผู้ปฏิบัติตามระเบียบของห้องปฏิบัติการกลางทุกประการ

> ผู้ที่จะใช้เครื่องมือด้วยตนเองนี้ โดยผ่านการชี้แจงวิธีการใช้โดยเจ้าหน้าที่ของห้องปฏิบัติการกลางแล้ว เมื่อวันที่...../...../.....
ซึ่งหากเกิดความผิดพลาด อันเนื่องมาจากความประมาทเลินเล่อ ของข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้าขอรับผิดชอบทุกประการ

ข้าพเจ้าได้รับทราบระเบียบการใช้เครื่องมือด้วยตนเองแล้ว และยินดีจะปฏิบัติตามทุกประการ

ลงชื่อ.....ผู้ขอใช้บริการ

(.....)
...../...../.....

ลงชื่อ.....อาจารย์ที่ปรึกษา/ผู้รับผิดชอบงานวิจัย

(.....)
...../...../.....

ส่วนที่ 2 : สำหรับคณะกรรมการดำเนินงานห้องปฏิบัติการกลาง

เห็นควรอนุญาต

ไม่เห็นควรอนุญาต เนื่องจาก.....

ลงชื่อ.....กรรมการดำเนินงาน

(.....)
...../...../.....

ลงชื่อ.....กรรมการดำเนินงาน

(.....)
...../...../.....

Safety Data Sheet (SDS) หรือในบางครั้งเรียกว่า **Material Safety DataSheet(MSDS)** หมายถึงเอกสารข้อมูลความปลอดภัยสารเคมี ซึ่งเป็นเอกสารที่แสดงข้อมูลของสารเคมีหรือเคมีภัณฑ์เกี่ยวกับลักษณะความเป็นอันตราย พิษ วิธีใช้ การเก็บรักษา การขนส่ง การกำจัดและการจัดการอื่นๆ เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับสารเคมีนั้นเป็นไปอย่างถูกต้องและปลอดภัย

ตัวอย่าง Safety Data Sheet (SDS)

Material Safety Data Sheet เอกสารข้อมูลความปลอดภัย	
ข้อมูลทั่วไป	
ชื่อสาร:	Sodium hydroxide
ชื่อพ้อง:	Acetznatron; Caustic soda; soda lye; sodium hydrate
CAS Number:	1310-73-2
เลขอ้างอิงตามระบบองค์การสหประชาชาติ	
ชื่อสาร:	Sodium hydroxide
UN Class:	8 (สารกัดกร่อน)
UN Number:	1823 (SODIUM HYDROXIDE, SOLID)
UN Guide:	154 (สาร - เป็นพิษ และ/หรือกัดกร่อน (ไม่ติดไฟ))
องค์ประกอบข้อมูลเกี่ยวกับส่วนผสม	
มวลต่อโมล:	40.00
สูตรโมเลกุล:	NaOH
ข้อมูลเกี่ยวกับอันตราย	
ทำให้เกิดแผลไหม้อย่างรุนแรง	
มาตรการปฐมพยาบาล	
เมื่อสูดดม:	ให้รีบออกสูดบริสุทธิ์ นำส่งแพทย์
เมื่อถูกผิวหนัง:	ชะล้างออกด้วยน้ำปริมาณมาก ทาด้วยพอลิเอทิลีน ไกลคอล 400 ถอดเสื้อผ้าที่เปื้อนออกทันที
เมื่อเข้าตา:	ชะออกด้วยน้ำปริมาณมากเป็นเวลาอย่างน้อย 10 นาที โดยลืมตาไว้ พบจักษุแพทย์ทันที
เมื่อกลืนกิน:	ให้ผู้ป่วยดื่มน้ำปริมาณมาก (หลายลิตรถ้าจำเป็น), ไม่ควรทำให้อาเจียน (อาจทำให้เกิดการกัด)

Sodium Hydroxide, 1.0N (1.0M) Safety Data Sheet	
performance through chemistry according to Federal Register / Vol. 77, No. 58 / Monday, March 26, 2012 / Rules and Regulations Date of issue: 10/18/2013 Revision date: 04/03/2018 Supersedes: 04/03/2018 Version: 1.2	
SECTION 1: Identification	
1.1. Identification	
Product form	: Mixtures
Product name	: Sodium Hydroxide, 1.0N (1.0M)
Product code	: LC24350
1.2. Recommended use and restrictions on use	
Use of the substance/mixture	: For laboratory and manufacturing use only.
Recommended use	: Laboratory chemicals
Restrictions on use	: Not for food, drug or household use
1.3. Supplier	
LabChem Inc Jackson's Pointe Commerce Park Building 1000, 1010 Jackson's Pointe Court Zelenople, PA 16063 - USA T 412-826-5230 - F 724-473-0647 info@labchem.com - www.labchem.com	
1.4. Emergency telephone number	
Emergency number	: CHEMREC: 1-800-424-9300 or +1-703-741-5970
SECTION 2: Hazard(s) Identification	
2.1. Classification of the substance or mixture	
GHS-US classification	
Skin corrosion/irritation Category 1B	H314 Causes severe skin burns and eye damage
Serious eye damage/eye irritation Category 1	H318 Causes serious eye damage
Full text of H statements : see section 16	
2.2. GHS Label elements, including precautionary statements	
GHS-US labeling	
Hazard pictograms (GHS-US)	:
GHS5	
Signal word (GHS-US)	: Danger
Hazard statements (GHS-US)	: H314 - Causes severe skin burns and eye damage
Precautionary statements (GHS-US)	: P260 - Do not breathe mist, spray, vapors. P264 - Wash exposed skin thoroughly after handling. P280 - Wear eye protection, face protection, protective clothing, protective gloves. P301+P330+P331 - IF SWALLOWED: Rinse mouth. Do NOT induce vomiting. P303+P361+P353 - IF ON SKIN (or hair): Remove/Take off immediately all contaminated clothing. Rinse skin with water/shower. P305+P351+P338 - If in eyes: Rinse cautiously with water for several minutes. Remove contact lenses, if present and easy to do. Continue rinsing. P310 - Immediately call a poison center or doctor/physician. P363 - Wash contaminated clothing before reuse.

ความปลอดภัยในการใช้เครื่องมือในห้องปฏิบัติการ

การใช้อุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ในห้องปฏิบัติการให้มีความปลอดภัยนั้น ผู้ปฏิบัติงานจะต้องศึกษาวิธีการใช้งานเครื่องมือต่างๆ จากคู่มือประจำเครื่องและจาก เจ้าหน้าที่ประจำห้องปฏิบัติการอย่างละเอียด เพื่อความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน และยืดอายุการใช้งานเครื่องมือ ซึ่งในที่นี่จะกล่าวถึงเฉพาะข้อควรปฏิบัติของเครื่องมือพื้นฐานในห้องปฏิบัติการ

เครื่องมือ	ข้อควรปฏิบัติ
เครื่องวัดค่าการดูดกลืนแสง (UV- VIS spectrophotometer)	1. เลือกใช้วิธีวิเคราะห์ที่เหมาะสม 2. เลือกสารตัวอย่างที่เหมาะสม (ไม่ขุ่นหรือมีสีอื่นๆ เจือปนมาก) 3. ปฏิบัติตามคำแนะนำในคู่มือการใช้งาน (operating manual) อย่างเคร่งครัด 4. ใช้คิวเวทท์ที่สะอาด
เครื่องปั่นเหวี่ยง (Centrifuge)	1. ศึกษาวิธีการใช้งานและขีดจำกัดต่างๆ ในการใช้งานจากคู่มือ โดยเฉพาะความเร็วรอบสูงสุด ชนิดและขนาดของ Roter และ หลอดปั่นที่ใช้กับตัวเครื่อง 2. ตรวจสอบความพร้อมของเครื่องก่อนใช้งาน 3. ทำการสมดุล Roter เพื่อให้เกิดการหมุนที่ราบเรียบและคงที่ ลดแรงสั่นสะเทือนและลดการเกิดอันตราย 4. ไม่ปั่นสารเคมีที่ติดไฟหรือระเบิดได้ง่าย

เตาเผาอุณหภูมิสูง (Muffle furnace)	5. ไม่เปิดฝาเครื่องในขณะที่หมนด้วยความเร็วสูง 1. ระบบไฟฟ้า สายไฟ ต้องอยู่ในสภาพที่สามารถใช้งานได้ อย่างปลอดภัยและที่สำคัญควรมีการติดตั้งสายดิน 2. ควรตั้งอุณหภูมิให้เหมาะสมกับการใช้งาน 3. ไม่เปิดประตูเตาเผาในขณะที่อุณหภูมิสูงเพราะอาจเกิดอันตรายจากความร้อน 4. ห้ามเผาสารเคมีหรือตัวอย่างที่สามารถเกิดการติดไฟ หรือระเบิดได้ 5. ห้ามนำอุปกรณ์หรือเครื่องแก้วไม่ทนไฟเข้าเตาเผา เพราะอาจทำให้เครื่องแก้วหลอมละลายได้
หม้อนึ่งความดัน (Autoclave)	1. ตรวจสอบระดับน้ำก่อนการนึ่งฆ่าเชื้อทุกครั้ง 2. การบรรจุของนึ่งต้องให้มีช่องว่างภายในห้องนึ่งเหลือ ประมาณ 1 ใน 3 ไม่ใส่ของนึ่งให้แออัดจนเกินไป เพราะจะทำให้ให้แรงดัน ไอน้ำไม่สามารถซึมผ่านได้สะดวก 3. ขณะนึ่งต้องคลายเกลียวจุกขวดเพื่อลดแรงดัน 4. ปิดวาล์วไอน้ำเมื่อสิ้นสุดของการนึ่งอบฆ่าเชื้อ 5. ไม่วางวัสดุไวไฟ เช่น กระดาษหรือพลาสติก หรือของเหลวไวไฟอื่นๆ ไว้ใกล้กับเครื่องหม้อนึ่งความดัน 6. เมื่อกระบวนการนึ่งฆ่าเชื้อเสร็จสมบูรณ์จะต้องรอให้ความดัน ลดลงเป็นศูนย์ก่อนที่จะเปิดฝาหม้อนึ่งความดัน
	1. ระหว่างปฏิบัติงาน ฝาตู้ดูดควันต้องเปิดไม่เกิน 18 นิ้ว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแรงดูดของแต่ละตู้โดยปกติจะมีแถบสี บอกระดับที่ใช้งาน 2. ผู้ปฏิบัติงานควรยืนห่างจากตู้อย่างน้อย 6 นิ้ว

ตู้ดูดควัน (Hood)

3. ห้ามใช้ตู้ดูดควันเป็นที่เก็บสารเคมีและเป็นที่วางอุปกรณ์ต่างๆ เพราะลดประสิทธิภาพการไหลเวียนของอากาศ ภายในตู้

4. ทำความสะอาดทุกครั้งหลังปฏิบัติงาน

การแต่งกายในการทำปฏิบัติการ

ในการปฏิบัติงานควรใส่เครื่องแต่งกายให้รัดกุม และเหมาะสม ไม่ควรใส่เสื้อผ้าหลวม ผ้าคลุมผม ควรใส่เสื้อ กาว แขน ยาวตลอดเวลาที่ปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันการกระเด็นและปนเปื้อนของสารเคมี ไม่ควรใส่กางเกงขาสั้น หรือ กระโปรงสั้น รวมทั้งไม่ควรใส่รองเท้าแตะในการปฏิบัติงาน ไม่ควรสวมเครื่องประดับในระหว่างปฏิบัติงาน เพราะอาจได้รับการปนเปื้อนของสารเคมี

เมื่อต้องปฏิบัติงานกับสารเคมีอันตรายควรสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันที่เหมาะสม (Personal protective equipment) เช่น เมื่อต้องปฏิบัติงานกับสารเคมีที่มีฤทธิ์กัดกร่อน ควรใส่ถุงมือที่เหมาะสม และสามารถป้องกันการซึมผ่านของสารเคมีนั้นได้ ใส่แว่นตาเพื่อป้องกันการกระเด็นของสารเคมีเข้าตา

อย่างไรก็ตามควรถอดถุงมือที่ใส่ระหว่างปฏิบัติงาน เมื่อต้องรับโทรศัพท์เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของสารเคมี ไปยังอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งควรถอดเสื้อกาว เมื่อออกจากห้องปฏิบัติการเพื่อป้องกันการแพร่กระจาย ของสารเคมีจากห้องปฏิบัติการ

อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล

อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล เป็นสิ่งสำคัญสำหรับป้องกันผู้สวมใส่จากอันตรายที่เกิดจากการปฏิบัติงาน อุปกรณ์เครื่องมือและสารเคมีอันตราย พึงระลึกอยู่เสมอว่าอุปกรณ์เหล่านี้ไม่ได้ช่วยลดหรือกำจัดความเป็นอันตรายของสารเคมีแต่อย่างใด เพียงแค่ทำหน้าที่ป้องกันผู้สวมใส่เท่านั้น ห้องปฏิบัติการ ควรมีคำแนะนำการเลือกใช้ อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลที่เหมาะสมให้แก่ผู้ปฏิบัติการ อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล หมายถึง ถุงมือ อุปกรณ์กรองอากาศ อุปกรณ์ป้องกันตา และเสื้อผ้าที่ ป้องกันร่างกาย ความต้องการในการใช้อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลขึ้นกับ ชนิดหรือประเภทของ การปฏิบัติงาน และธรรมชาติ/ปริมาณของสารเคมีที่ผู้ปฏิบัติการต้องใช้ ซึ่งต้องมีการ ประเมินความเสี่ยงแต่ละกรณีเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจเลือกใช้อุปกรณ์ร่วมกับความรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์ ป้องกันว่าแต่ละชนิดแต่ละประเภทใช้สำหรับงานประเภทใดและมีข้อจำกัดในการใช้งานอย่างไร เพื่อให้ สามารถ เลือกแบบที่เหมาะสมและต้องใช้ให้ถูกวิธีด้วย จึงจะสามารถป้องกันภัยได้

1. อุปกรณ์ป้องกันหน้า (face protection or face shield) เมื่อทำงานกับสารเคมีอันตราย ต้องใส่ หน้ากากป้องกันการกระเด็นของสารเคมีโดนใบหน้า ซึ่งสามารถใช้ร่วมกับแว่นตาได้ หน้ากากป้องกันใบหน้าบาง ประเภท เช่น หน้ากากที่มีกระบังหน้าเลนส์ใส

2. อุปกรณ์ป้องกันตา

- แว่นตานิรภัย (Safety glasses) มีเลนส์ที่ทนการกระแทก
- แว่นตากันไอระเหย (Goggle)

3. อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย (body protection) เสื้อกาวน์

(Laboratory Coat)

- เนื้อผ้าทำจากใยฝ้าย / ใยสังเคราะห์ที่ไม่ติดไฟง่าย
- ใช้สวมทับชุดปกติระหว่างปฏิบัติงาน
- ติดกระดุมเสื้อกาวน์ให้ครบเรียบร้อย
- ไม่ใส่เสื้อกาวน์ที่หลวมหรือรัดแน่นเกินไป
- ไม่ใส่เสื้อกาวน์ที่มีรอยฉีกขาด
- ควรซักทำความสะอาดเสื้อกาวน์สม่ำเสมอ
- ถอดเสื้อกาวน์ออกทุกครั้งเมื่อออกจากห้องปฏิบัติการ

4. อุปกรณ์ป้องกันมือ (hand protection) ถุงมือ (gloves) มีหน้าที่ในการป้องกันมือจากสิ่งต่อไปนี้

- สารเคมี สิ่งปนเปื้อนและการติดเชื้อ (เช่น ถุงมือลาเท็กซ์/ถุงมือไนลัน /มือไนไตรล์)
- ไฟฟ้า เมื่อความต่างศักย์สูงมากเกินไป
- อุณหภูมิที่สูง/ร้อนมาก (เช่น ถุงมือที่ใช้สำหรับต้อบ)
- อันตรายของเครื่องมือ/เครื่องกล สิ่งของมีคมซึ่งอาจทำให้เกิดบาดแผลได้

5. อุปกรณ์ป้องกันระบบทางเดินหายใจ (respiratory protection) หน้ากากป้องกันฝุ่น และไอระเหย (Respiratory mask)

- ใช้ป้องกันฝุ่น และไอระเหยที่อันตรายต่อทางเดินหายใจ
- หน้ากากควรกระชับพอดีกับใบหน้า
- ต้องเลือกชนิดตัวกรองให้เหมาะสม
- เปลี่ยนตัวกรองตามอายุการใช้งาน
- ควรท าคความสะอาดอย่างเหมาะสม ตามก าหนดเวลา

6.อุปกรณ์ป้องกันเท้า (foot protection) รองเท้าที่ใช้สวมใส่ ในห้องปฏิบัติการ ต้องเป็นรองเท้าที่ปิด นิ้วเท้าและสวมใส่ ตลอดเวลา รองเท้าควรทำจากวัสดุที่สามารถทนต่อการกัดกร่อนของสารเคมี ตัวทำละลาย หรือ การซึมผ่านของน้ำได้ เช่น รองเท้ายางที่สวมหุ้มรองเท้าธรรมดาและรองเท้าบูท

ข้อควรปฏิบัติเพื่อความปลอดภัย

1. ข้อปฏิบัติเมื่อเกิดอุบัติเหตุต่อตัวบุคคล

1.1 ข้อปฏิบัติเมื่อถูกแก้วบาด

- 1) พยายามเช็ดเศษแก้วที่มองเห็นชัดเจนออกจากบริเวณแผล
- 2) ห้ามเลือดโดยใช้น้ำแข็งประคบ กดที่เส้นเลือดหรือรัดที่บริเวณเส้นเลือดที่นำไปสู่บาดแผล ระวัง! อย่ารัดนานเกินไป
- 3) ทำความสะอาดแผลและใส่ยา ปิดปากแผลให้มิดชิด
- 4) หากแผลใหญ่หรือเลือดไม่หยุดให้นำส่งหน่วยอนามัยหรือโรงพยาบาล โดยเร็ว

1.2 ข้อปฏิบัติเมื่อถูกของร้อนหรือไฟลวก

- 1) แขน้ำเย็นจัดหรือปิดแผลด้วยผ้าชุบน้ำจนหายอาการปวดแสบปวดร้อน
- 2) ทายาซีฟิงสำหรับไฟไหม้และน้ำร้อนลวก
- 3) หากเกิดบาดแผลไฟลวกขนาดใหญ่ให้นำส่งสถานีนีออนามัย หรือโรงพยาบาลโดยเร็ว

1.3 ข้อปฏิบัติเมื่อสารเคมีหกรดผิวหนัง

- 1) ถอดเสื้อผ้าบริเวณที่เปื้อนสารเคมีออกโดยเร็ว
- 2) เช็ดหรือซับสารเคมีที่หกรดออกให้มากที่สุดโดยเร็ว
- 3) กรณีสารละลายน้ำแต่ไม่ทำปฏิกิริยากับน้ำ ล้างบริเวณที่สารหกรดด้วยน้ำไหลปริมาณมากๆ เป็นเวลาอย่างน้อย 10 นาทีหรือจนแน่ใจว่าชำระล้างสารออกหมดแล้ว หากสารไม่ละลายน้ำให้ล้างด้วยสบู่ใช้อ่างน้ำ หรือ Safety shower ที่อยู่ใกล้ที่สุด
- 4) หากทราบว่าสารที่หกรดคืออะไร ให้ดำเนินการต่อไปตามข้อกำหนดเฉพาะของแต่ละสารตาม SDS ในกรณีรุนแรงควรพบแพทย์ทันที

กรณีทราบชนิดสารที่หกรดผิวหนัง

- 1) ในกรณีกรด ล้างน้ำเปล่าปริมาณมากๆ ข้อควรระวัง: ในกรณีกรดซัลฟิวริกเข้มข้นหกรด ต้องทำการเช็ดหรือซับออกด้วยผ้าให้ได้มากที่สุดก่อนการล้างด้วยน้ำเปล่าปริมาณมากๆ
- 2) ในกรณีเบส ล้างน้ำเปล่าปริมาณมากๆ
- 3) สำหรับฟีนอล ล้างน้ำเปล่าปริมาณมากๆ แล้วค่อยใช้กลีเซอรินอมั้มตัวด้วยโบรมีนทา ถ้าฟีนอลหกรดปริมาณมาก อาจ มีอาการไตวาย (อันตรายถึงชีวิต) ให้รีบส่งโรงพยาบาลทันที
- 4) สำหรับกรดไฮโดรฟลูออริก ทำให้เกิดแผลที่เจ็บปวดมาก กรดเจือจางจะเห็นผลช้ากว่า ควรหลีกเลี่ยงการใช้ถ้าเป็นไปได้ห้องปฏิบัติการที่ใช้กรดชนิดนี้ควรเตรียมติดต่อกับสถานพยาบาลไว้ล่วงหน้าในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน การปฐมพยาบาล เบื้องต้นให้ล้างด้วยน้ำมากๆ และนวดด้วย calcium gluconate gel 2 % และต้องพบแพทย์ในทุกกรณีที่เกิดการ หกรดร่างกายไม่ว่าจะเพียงเล็กน้อยก็ตาม

1.4 ข้อปฏิบัติเมื่อสารเคมีกระเด็นเข้าตา

- 1) ล้างตาทันทีโดยใช้อ่างล้างตาฉุกเฉิน (eye wash) หรือด้วยน้ำไหลปริมาณมาก ขณะล้างตาต้องพลิกเปลือกตา และ กลอกตาไปมาเป็นเวลาอย่างน้อย 10 นาทีหรือจนแน่ใจว่าชำระล้างสารออกหมดแล้ว ในกรณีสารเคมีกระเด็นเข้าตา ห้ามสะเทินด้วยสารละลายกรดหรือเบสโดยเด็ดขาด
- 2) นำส่งโรงพยาบาลโดยเร็ว

1.5 ข้อปฏิบัติเมื่อสูดแก๊สที่เป็นพิษ

- 1) นำผู้ประสบอุบัติเหตุออกจากบริเวณอันตรายทันทีผู้ช่วยเหลือต้องสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันตนเอง ได้แก่ เครื่องช่วย หายใจ เป็นต้น แก๊สพิษบางชนิดเช่น CO, HCN, NO, COCl₂ และ SO₂ ซึมเข้าผิวหนังได้จึงต้องสวมชุดป้องกันที่ เหมาะสมด้วย
- 2) ปลดเสื้อผ้าให้หลวม ให้ออกซิเจนถ้าทำได้

3) ถ้าหมดสติควรให้นอนคว่ำและตะแคงหน้าไปด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อป้องกันโคนลิ้นกีดขวางทางเดินหายใจและสังเกต ว่าหยุดหายใจหรือไม่

4) ถ้าหยุดหายใจ ให้ผายปอด ไม่ควรใช้วิธี mouth-to-mouth โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสูดแก๊ส HCN เนื่องจากผู้ ช่วยเหลือมีโอกาสได้รับพิษสูง

5) นำส่งโรงพยาบาลที่ใกล้ที่สุดโดยด่วน

2. ข้อปฏิบัติทั่วไปเมื่อเกิดอุบัติเหตุสารเคมีหกรั่วไหล

1) ให้ออกจากพื้นที่ที่เกี่ยวข้องออกจากบริเวณที่มีสารเคมีรั่วไหล

2) แจ้งผู้รับผิดชอบห้องปฏิบัติการให้ทราบทันที

3) บ่งชี้ชนิดของสารที่หกรั่วไหลและหาข้อมูลเพิ่มเติม โดยศึกษาข้อควรปฏิบัติและอันตรายจาก MSDS

4) ศึกษาถึงอันตรายที่อาจพึงมีจากกระบวนการหกรั่วไหลหรือการทำความสะอาด และวางแผนรับมือในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน

5) ทำความสะอาดบริเวณที่สารเคมีหกโดยด่วน ถ้าสารเป็นอันตรายมากหรือเกินกำลังความสามารถให้รีบอพยพผู้คน จากบริเวณนั้นโดยเร็วที่สุดและแจ้งอาจารย์หรือผู้รับผิดชอบทันที

6) ผู้ทำความสะอาดต้องใช้อุปกรณ์ป้องกันที่เหมาะสม ขึ้นอยู่กับระดับความเป็นอันตรายของสาร อย่างน้อยที่สุดควร จะมีถุงมืออย่างหนาๆ และเครื่องป้องกันระบบทางเดินหายใจ สำหรับสารที่ให้ไอพิษจะต้องสวมหน้ากากปิดตา-จมูก และปาก

7) ถ้ามีการใช้น้ำล้าง ควรระวังการรั่วไหลลงสู่ท่อน้ำทิ้ง แต่อย่างไรก็ตามขึ้นกับชนิดของสารเคมีที่หกด้วย หากเป็นกรด หรือเบสที่ผ่านการสะเทินหรือทำให้เจือจางแล้ว ก็สามารถปล่อยให้ไหลลงสู่ท่อน้ำทิ้งได้

8) ควรมีชุดวัสดุดูดซับสำหรับอุบัติเหตุจากสารเคมีหกรั่วไหล (spill kit) ประจำห้องปฏิบัติการ ซึ่งควร ประกอบด้วยตัวดูดซับเฉื่อย สารสำหรับสะเทินกรดและเบส ถุงมืออย่างหนา ที่ตัด และถุงเปล่าสำหรับบรรจุของเสียที่เกิดขึ้นจากการจัดการสารเคมีที่หกรั่วไหล

กรณีสารหกเป็นของเหลว

1) ใช้ตัวดูดซับเฉื่อยที่เหมาะสม เช่น chemical-adsorbent spill pillows, vermiculite หรือทรายแมว (cat litter) ชนิดไม่ใส่สารดับกลิ่น เมื่อดูดซับแล้วต้องปฏิบัติกับตัวดูดซับเหล่านี้เสมือนว่าเป็นของเสียอันตราย โดยกวาดหรือ โยกลงภาชนะสำหรับเก็บของเสียอันตรายที่เหมาะสม อย่าใช้น้ำล้างของเหลวจนกว่าจะแน่ใจว่าผลที่จะตามมาคือ อะไร

2) ถ้าเป็นกรดให้สะเทินด้วยโซเดียมไฮโดรเจนคาร์บอเนต (NaHCO_3) หรือโซเดียมคาร์บอเนต (Na_2CO_3) ถ้าเป็นเบสแก่ให้สะเทินด้วยกรดซิตริก (citric acid) ใช้กระดาษ pH ตรวจสอบให้แน่ใจว่าสารละลายมีความเป็นกลางก่อน กำจัดทิ้ง

3) หากตัวทำละลายอินทรีย์ไวไฟหกเป็นบริเวณกว้าง ให้ปิดแหล่งกำเนิดไฟหรือตัดอุปกรณ์ใกล้เคียงเพื่อป้องกันการลุกติดไฟ

กรณีสารหกเป็นของแข็ง

1) สารที่เป็นอันตรายมาก เช่น ว่องไวต่อการเกิดปฏิกิริยารุนแรงหรือระเบิดได้ ให้ปฏิบัติตามคำแนะนำใน MSDS อย่างเคร่งครัด

2) หากสารไม่เป็นสารอันตรายมาก เช่น เกลือของโลหะที่ไม่เป็นพิษ ให้เก็บกวาดรวบรวมตามปกติ

ข้อปฏิบัติทั่วไปเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากสารเคมีหกรั่วไหล

1) ตรวจสอบภาชนะบรรจุสารเคมีเสมอ เมื่อเสื่อมสภาพให้เปลี่ยนภาชนะแล้วทำลายภาชนะทิ้งตามความเหมาะสม

2) การเคลื่อนย้ายขวดสารเคมีเป็นระยะทางไกลๆ (ในบริเวณห้องปฏิบัติการ) ให้ใช้มือข้างหนึ่งจับที่คอขวด และมีมืออีก ข้างหนึ่งรองที่ก้นขวด หรือใช้ภาชนะรองรับที่เหมาะสมบรรจุขวดสารเคมี อย่าจับขวด สารเคมีที่คอขวด หรือหิ้วที่หูเพราะขวดอาจจะหล่นลงมาได้

3) ในการขนย้ายสารเคมีในระยะทางไกล (ออกนอกบริเวณห้องปฏิบัติการ) จะต้องมี อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลและภาชนะที่เหมาะสม เช่น ถังสแตนเลส หรือถังพลาสติกมาใส่ขวดสารเคมี เพื่อป้องกันการหกรั่วไหล ระหว่างการขนย้ายทุกครั้ง ห้ามใช้ตะกร้าเนื่องจากหากเกิดการ แตกของขวดสารจะเกิดการ รั่วไหลได้ หากมีโอกาสที่ขวดจะกระทบกระแทกกันต้องใช้วัสดุกันกระแทกที่ เหมาะสมด้วย

4) ภาชนะที่เป็นสแตนเลสควรใช้กับสารเคมีที่ไม่กัดกร่อน เช่น ตัวทำละลายอินทรีย์ ในขณะที่ภาชนะที่เป็น พลาสติกให้ ใช้กับสารเคมีที่กัดกร่อนเช่น กรด

5) หากมีสารเคมีเป็นจำนวนมากต้องใช้รถเข็นช่วยในการขนย้ายร่วมกับตะกร้าที่แข็งแรง อย่าวางขวด สารเคมีบนรถเข็น โดยตรง และควรมีการเตรียมพร้อมสำหรับกรณีเกิดเหตุหกรั่วไหล

6) การถ่ายเทสารเคมีในปริมาณมากๆ ให้ทำในตู้ดูดควัน วางแผนล่วงหน้าและเตรียมพร้อมตลอดเวลา ว่าถ้าเกิดการหก รั่วไหลขึ้นจะทำอย่างไร หลีกเลี่ยงการถ่ายเทสารไวไฟใกล้แหล่งกำเนิดไฟ

7) ไม่ถ่ายเทสารจากขวดบรรจุสู่ภาชนะปากแคบโดยตรง ให้เทผ่านกรวย ปีกเกอร์หรือภาชนะอื่นที่เหมาะสม

8) มี SDS ของสารเคมีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และเตรียมอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลพร้อมทั้งอุปกรณ์ทำความสะอาดอยู่ในห้องปฏิบัติการเสมอเพื่อจะสามารถหยิบใช้ได้ทันที่ว่งที่เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

3. ข้อปฏิบัติเมื่อเกิดอุบัติเหตุไฟไหม้

วิธีการดับไฟ

- 1) ระบุต้นตอของไฟ
- 2) ปิดเมนสวิตช์ไฟฟ้า ปิดวาล์วถังแก๊สหรือท่อแก๊ส เคลื่อนย้ายเชื้อเพลิงออกห่างจากบริเวณไฟไหม้
- 3) ดับไฟโดยใช้อุปกรณ์ดับเพลิงที่เหมาะสมกับชนิดของไฟ
- 4) หากไฟลุกลามไหม้บนร่างกายให้นอนราบแล้วกลิ้งไปมาบนพื้นห้อง และช่วยกันเอาผ้าเปียกหรือ ผ้าหนาๆ คลุม ไม่ควรวิ่ง
- 5) หากไม่แน่ใจว่าจะดับไฟด้วยตนเองได้อย่างปลอดภัยไม่ควรทำ รีบแจ้งเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรับผิดชอบ